

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

המאבק בסחר בבני-אדם בישראל

בשנת 2009 על-פי דוח

מחלקת המדינה האמריקנית

(דוח 2010)

הכנסת, מרכז המחקר והמידע

קריית בן-גוריון, ירושלים 91950

טל': 02 - 6408240 / 1

פקס: 02 - 6496103

www.knesset.gov.il/mmm

כתיבה: ד"ר גלעד נתן

אישור: שמוליק חזקיה, ראש צוות

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

כ"ז בסיוון תש"ע

9 ביוני 2010

מבוא

מסמך זה נכתב לבקשת ועדת המשנה למאבק בסחר בנשים, והוא עוסק בנושא "המאבק בסחר בבני-אדם בישראל בשנת 2009 על-פי דוח מחלקת המדינה האמריקנית (דוח 2010)". על-פי הדוח ישראל מדורגת בדרגה השנייה מאז שנת 2007 (דוח 2006).¹ במסמך יוצגו עיקרי הדוחות של מחלקת המדינה האמריקנית בנושא המאבק בסחר בבני-אדם לשנת 2008 ו-2009.

1. רקע – דוח מחלקת המדינה האמריקנית

מדי שנה מפרסמת מחלקת המדינה האמריקנית דוח הסוקר את מצב הסחר בבני-אדם במדינות שבהן קיים סחר בבני-אדם. הדוח מתפרסם מאז שנת 2001 לפי הוראות החוק להגנה על קורבנות סחר בבני-אדם ואלים (TVPA 2000).² הדוח מבוסס על תשובות שמסרו ממשלות, גופים ממשלתיים וגופים לא ממשלתיים על שאלות שמחלקת המדינה האמריקנית שולחת.³

השאלות עוסקות בהיבטים האלה:

א. נקיטת צעדים למניעת סחר בבני-אדם וסחר בנשים למטרות זנות;

ב. נתונים על סחר בבני-אדם ואפיון העוסקים בו;

ג. אמצעי ההגנה על קורבנות הסחר;

ד. חקיקה, רשויות האכיפה והפיקוח למניעת סחר בבני-אדם.

בסקירה של מחלקת המדינה האמריקנית נבדקו שלושה קריטריונים נוספים:

א. באיזו מידה המדינה היא מדינת מקור או מדינת מטרה לקורבנות סחר בבני-אדם;

ב. באיזו מידה המדינה מקיימת את דרישות הבסיס למאבק בסחר בבני-אדם המופיעות ב-TVPA, ובעיקר את הדרישה להנחות עובדי ציבור לתת סיוע לקורבנות סחר;

ג. מה הצעדים הננקטים למיגור התופעה של סחר בבני-אדם.

בדוח שמתפרסם מחלקת המדינה מסווגת את המדינות לשלוש דרגות. בדרגה הראשונה עומדות המדינות הנאבקות בתופעה במידה מספקת (עומדות בתנאים המינימליים); בדרגה השנייה עומדות המדינות אשר נוקטות צעדים של ממש כדי להיאבק בתופעה אך מאבקן אינו עומד בסטנדרטים המינימליים של מאבק ראוי בסחר בבני-אדם; בדרגה השלישית עומדות מדינות אשר אינן נאבקות בתופעה בצורה רצינית ומספקת. בדרגה השנייה יש דרגת משנה – אזהרת דירוג. מדינה שנוספה לה אזהרת דירוג נכנסת ל"רשימת פיקוח", שנמצאות בה מדינות העומדות בסכנה של ירידה לדרגה השלישית עקב אי-עמידה בקריטריונים.

¹ בשנה הראשונה לפרסום הדוח דורגה ישראל בדרגה השלישית והאחרונה; בדוח לשנת 2005 (שהתפרסם ב-2006) דורגה ישראל בדרגה השנייה עם אזהרת דירוג; בשאר השנים היא דורגה בדרגה השנייה.

² אתר מחלקת המדינה של ארצות-הברית, <http://www.state.gov/documents/organization/10492.pdf>, תאריך כניסה: 17 ביוני 2009.

³ הסעיף העוסק בישראל מבוסס על מידע כללי שמגיע למחלקת המדינה, על נתונים שממשלת ישראל מוסרת למחלקת המדינה באמצעות משרד המשפטים ועל נתונים שנשלחים מארגונים חברתיים כגון "קו לעובד" ו"מוקד סיוע לעובדים זרים".

התנאים המינימליים שמחלקת המדינה דורשת מתבססים על אמנת האו"ם למאבק בפשע בין-לאומי מאורגן (2000) ועל ה-TVPA. התנאים המינימליים הנדרשים הם בין היתר:

א. עונש מינימום של ארבע שנות מאסר על עבירות של סחר בבני-אדם;

ב. מתן הגנה מספקת לקורבנות סחר ובתוך כך מתן מענה לצרכים הבסיסיים שלהם;

ג. הכשרת אנשי אכיפת החוק ופקידי הגירה כדי שיוכלו לזהות קורבנות סחר ולטפל בהם.

בדוח מצוינים הצעדים הננקטים בכל מדינה בתחומי הפיקוח, ההגנה הניתנת לקורבנות, הענישה והאמצעים הננקטים למניעת התופעה של סחר בבני-אדם.

הממשל האמריקני אינו נותן סיוע כלכלי למדינות המדורגות בדרגה השלישית בדוח, ולכן מדינות רבות בעולם השלישי אשר נזקקות לסיוע זה החלו לטפל בתופעה ביתר רצינות. לפיכך, הדוח של מחלקת המדינה משמש כלי חשוב במאבק בסחר בבני-אדם. כמו כן, הדירוג בדוח משפיע על תדמיתה של המדינה בעולם.

2. ישראל בדוח מחלקת המדינה האמריקנית לשנת 2008⁴

בדוח מחלקת המדינה האמריקנית הקודם, שהתפרסם ביוני 2009, דורגה ישראל בדרגה השנייה, כפי שהיה בשנה הקודמת. **בדוח נקבע כי מדינת ישראל אינה עומדת בקריטריונים המינימליים של מאבק בסחר בבני-אדם**, אולם היא עושה מאמצים ניכרים כדי להיאבק בתופעה. **כמו בשנה שלפי כן, נקבע שגם בשנת 2008 הממשלה משפרת את מאבקה בעיקר בכל הקשור למאבק בסחר בבני-אדם למטרות זנות, ואילו מאבקה בסחר בבני-אדם למטרות עבודה עדיין לא מספק.**

בדוח הוצגו התופעות של סחר בבני-אדם למטרות עבודה ולמטרות זנות והאמצעים שהמדינה נוקטת כדי להתמודד עם עבריינים בתחום, לתת הגנה לקורבנות ולמנוע סחר בבני-אדם.

מדינת ישראל היא מדינת יעד לעובדים בעלי מיומנויות נמוכות מתאילנד, סין, נפאל, סרי-לנקה, טורקיה, הודו ורומניה. עובדים אלו נאלצים להתמודד עם שורה של תופעות בעלות מאפיינים של סחר בבני-אדם למטרות עבודה והעסקה בתנאי עבדות: גביית דמי תיווך שלא כחוק, שלילת חופש התנועה ולקיחת דרכונים, כפיית עבודות ואי-מתן זכויות ותנאים לעובדים שהגיעו לארץ כחוק לעבודה בענפי הבניין, החקלאות והסיעוד.

ישראל היא גם מדינת יעד לסחר בנשים למטרת זנות. הנשים מגיעות לישראל בעיקר מחבר המדינות (רוסיה, אוקראינה, בלארוס, מולדבה, אוזבקיסטן) ומסין. ישראל נזכרת בדוח גם כמדינת מקור לקורבנות סחר למטרות זנות, בעיקר נשים המועברות לבריטניה ואירלנד. כמו כן מצוין לראשונה כי ישראליות נסחרות למטרות זנות בישראל עצמה. בדוח מומלץ להגביר את צעדי הענישה כנגד גורמי תיווך בסחר בנשים למטרות זנות.

קורבנות סחר בבני-אדם למטרות עבודה אינם מקבלים מהמדינה שירותים הולמים, כגון שהות במעון וטיפול רפואי ופסיכולוגי. בסעיף העוסק בהגנה הניתנת לקורבנות הסחר בדוח צוין שאין מקלט לקורבנות סחר למטרות עבודה. נקבע במפורש כי חלק מהעובדים המגורשים מישראל הם קורבנות סחר למטרות עבודה, והם מורחקים מהמדינה בלא שעניינם טופל. בשנת 2008 לא הורשעו בישראל מעסיקים

⁴ הדברים מובאים מתוך דוח מחלקת המדינה האמריקנית 2009, אתר מחלקת המדינה האמריקנית, <http://www.state.gov/documents/organization/123362.pdf>, תאריך כניסה: 15 ביוני 2010.

כאמור, בדוח מודגש כי המדינה עושה מאמצים ניכרים למנוע סחר בבני-אדם למטרות זנות באמצעות חקיקה ואכיפה, אולם היא אינה עושה די לאתר קורבנות סחר למטרות עבודה ולסייע להם. כמו כן מצוין בדוח כי היתה ירידה במספר ההרשעות של עברייני סחר בנשים למטרות זנות בשנת 2008 – שש הרשעות לעומת 32 בשנת 2007.

מן הממצאים החיוביים שצוינו בדוח: המאמץ הגובר של רשויות השלטון לאכוף את חוקי העבודה ואת חוק איסור סחר בבני-אדם; הפעלת המקלט לקורבנות סחר למטרות זנות; צעדי האכיפה והענישה כנגד גורמים הקשורים בסחר בבני-אדם למטרות זנות; מבצעי ההסברה של משטרת ההגירה בקרב מעסיקים כדי למנוע ניצול עובדים; פעולות ההסברה של משרד החינוך בנושא סחר בבני-אדם למטרות זנות; הקמת מקלטים והפעלת תוכנית לטיפול בישראליות העוסקות בזנות בישראל; אישור החוק שמבטיח סיוע משפטי חינם לקורבנות סחר.

בדוח לשנת 2008 הוצגו כמה המלצות למדינת ישראל:

- להגביר במידה ניכרת את מלאכת חקירת החשודים וההעמדה לדין של עבריינים בסחר בבני-אדם למטרות עבודה והעסקה בתנאי עבדות וסחר בבני-אדם למטרות זנות;
- להחמיר את העונשים הנגזרים על עברייני סחר בבני-אדם למטרות עבודה וזנות;
- להרחיב במידה ניכרת את ההגנה ואת השירותים הניתנים לקורבנות סחר למטרות עבודה.

3. ישראל בדוח מחלקת המדינה לשנת 2009⁵

בדוח מחלקת המדינה לשנת 2009, שהתפרסם ב-14 ביוני 2010, דורגה ישראל בדרגה השנייה. כמו בשנים הקודמות גם בדוח לשנת 2009 נקבע כי **מדינת ישראל אינה עומדת בקריטריונים המינימליים של מאבק בסחר בבני-אדם, אולם היא עושה מאמצים ניכרים כדי להיאבק בתופעה.**

בדוח מצוינת בחיוב התקדמותה של ישראל במאבקה כנגד סחר בבני-אדם, בהגנה שהיא נותנת לקורבנות הסחר ובמאמצי המניעה וההסברה שהמדינה נוקטת. עם זאת, מודגשים כמה ליקויים באופן הטיפול של המדינה בנושא.

בדוח הוצגו תופעות של סחר בבני-אדם למטרות עבודה ולמטרות זנות והאמצעים שהמדינה נוקטת כדי להתמודד עם עבריינים, לתת הגנה לקורבנות ולמנוע סחר בבני-אדם. בהמשך למגמה שהחלה בשנים קודמות בדוח ניתן מקום מרכזי לתופעות של סחר בבני-אדם למטרות עבודה.

כאמור, מדינת ישראל היא מדינת יעד לעובדים בעלי מיומנות נמוכה מתאילנד, סין, נפאל, סרי-לנקה, הודו טורקיה, ורומניה. עובדים אלו נאלצים להתמודד עם תופעות בעלות מאפיינים של סחר בבני-אדם

⁵ אתר מחלקת המדינה של האמריקנית, <http://www.state.gov/documents/organization/142979.pdf>, תאריך כניסה: 14 ביוני 2010.

כמו בדוח הקודם, גם בדוח הזה ישראל נזכרת כמדינת יעד לסחר בנשים. הנשים מגיעות לישראל בעיקר מחבר המדינות ומסין. בדוח נאמר כי מאז נחקק חוק איסור סחר בבני-אדם (תיקוני חקיקה) התשס"ז-2006, ירד מספר הנשים המוברחות לישראל,⁶ אולם מספר קטן של נשים ישראליות נסחרות בתוך המדינה לצורכי ניצול מיני.

אכיפה

ישראל השיגה התקדמות מסוימת באכיפה כנגד סחר בבני-אדם. בשנת 2009, הואשמו שמונה אנשים בעבירות סחר למטרות זנות והורשעו 14 בעבירות של סחר למטרות זנות ו/או עבירות נלוות. מיולי 2009 ועד סוף השנה המשטרה החלה 61 חקירות על עבירות של סחר בבני-אדם למטרות עבודה ו-28 חקירות של מעסיקים שלקחו את דרכוני עובדיהם. המדינה הגישה כתבי אישום נגד 32 חשודים בהעסקה בתנאי עבדות וכפייה, בניצול ובעיכוב דרכונים.

בדוח מצוטט מחקר של מרכז המחקר והמידע של הכנסת אשר הצביע על ליקויים בתהליך החלפת משטרת ההגירה ביחידת "עוז" של רשות האוכלוסין וההגירה ועל פגיעה בהעברת מידע מודיעיני מהשטח ליחידות המטה במשטרה.⁷ יש לציין כי מאז כתיבת המחקר חל שיפור בשיתוף הפעולה שבין המשטרה ליחידת "עוז". עם זאת, גם כיום עיקר המידע המודיעיני המגיע לגורמי האכיפה מקורו בארגונים, ולא באיסוף מודיעין מסודר מטעם המדינה.

ממשלת ישראל השקיעה מאמץ ניכר בהכשרה של גורמי אכיפה וחקירה לאתר ולזהות קורבנות סחר בבני-אדם באמצעות סדנאות, שיעורים וסמינרים רבים.

הגנה על קורבנות סחר

על-פי הדוח ההגנה שישראל נותנת לקורבנות סחר השתפרה. עם זאת, אין בידי הממשלה אמצעים יעילים לזיהוי קורבנות סחר בבני-אדם למטרות עבודה וקורבנות של ניצול מיני במשק בית. לפי הדוח המדינה מסוגלת לאתר ולזהות בעילות קורבנות סחר למטרות מין בקבוצות סיכון.

בשנת 2009 נפתח מקלט לגברים שהם קורבנות סחר למטרות עבודה, ושהו בו בתקופה שדווחה 50 איש. הממשלה הרחיבה את המנדט של המקלט לנשים קורבנות סחר כדי שיטפל גם בנשים קורבנות סחר למטרות עבודה. הממשלה מימנה את פעולת המקלטים, והם הופעלו בידי ארגון לא ממשלתי.

יש חשד שקורבנות סחר עדיין נעצרים ואף מגורשים מישראל בלא שיזוהו ויטופלו כקורבנות סחר. נוסף על כך, גברים שהם קורבנות סחר למטרות עבודה מועברים לעתים לידי מעסיקים חדשים באמצעות

⁶ אתר משרד המשפטים, <http://www.justice.gov.il/NR/rdonlyres/86163D6F-6625-438D-B7EE-D33CE331768B/16431/shar06.pdf>, תאריך כניסה: 15 ביוני 2010.

⁷ להרחבה על הנושא ראה: מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מהגרי עבודה וקורבנות סחר בבני-אדם: מדיניות הממשלה ופעילות רשות ההגירה, כתיבה: גלעד נתן, 20 באוקטובר 2009, <http://www.knesset.gov.il/mmm/data/pdf/m02294.pdf>, תאריך כניסה: 15 ביוני 2010.

לפי הדוח, משרד הפנים שקל שלא לתת עוד אשרת ב⁸ למי שהוכרו כקורבנות סחר. כיום ניתנת האשרה למי שמוכרים כקורבנות סחר גם אם אין בכוונתם להעיד. לדברי הגב' מיכל יוספוב מרשות האוכלוסין וההגירה, אין כוונה להפסיק לתת אשרות, וכל מי שמוכר כקורבן סחר זכאי מייד לקבל אשרה.⁹ ממשלת ישראל השקיעה מאמץ ניכר בהכשרת עובדים סוציאליים ועובדי מדינה בכל הקשור לטיפול בקורבנות סחר.

מניעה

ממשלת ישראל העניקה פרסים ליחידים ולארגונים שתרמו תרומה של ממש למאבק בסחר בבני-אדם. בכנסת התנהל דיון בדוח מחלקת המדינה האמריקני הקודם. רשויות האכיפה שללו רשיונות של 18 חברות כוח אדם שעסקו בתיווך עובדים זרים. הממשלה גם פתחה במסעות הסברה במטרה להפחית את הדרישה ליחסי מין בתשלום.

בינואר 2010 הכריזה הממשלה על תוכנית שכללה נקיטת צעדים כנגד חברות כוח אדם העוסקות בתיווך ובהבאה של עובדים זרים לישראל.¹⁰

המלצות

בדוח לשנת 2009 מומלץ לממשלת ישראל לנקוט כמה צעדים:

- להגביר במידה ניכרת את האכיפה והענישה כנגד מי שעוברים עבירות של סחר בבני-אדם למטרות עבודה והעסקה בתנאי עבדות, ניצול וכפייה, ובכלל זה עיכוב דרכונים;
- להבטיח זיהוי של קורבנות סחר בבני-אדם כדי שהם לא ייענשו בגלל מעשים לא חוקיים שבוצעו בשל היותם קורבנות סחר, לדוגמה עבירות על חוקי ההגירה;
- לחקור לעומק תופעות של סחר באזרחיות ישראליות לצורכי מין.

4. תגובות על הדוח

4.1 תגובת משרד המשפטים

בדוח זה מדינת ישראל עומדת בדרגה השנייה, כמדינה שאינה עומדת בסטנדרטים מינימליים אך עושה מאמצים ניכרים לעמוד בהם. כמו תמיד, מדינת ישראל מתכוונת ללמוד מדוח זה, והמתאמת הבין-ממשלית של המאבק בסחר בבני-אדם במשרד המשפטים תפעל כדי לקבל את תגובות כל הגורמים

⁸ אשרת ב1: אשרת עבודה בישראל. האשרה ניתנת לשנה ואפשר להאריכה עד לחמש שנים, ובמקרים מסוימים ללא הגבלת זמן.

⁹ מיכל יוספוב, רשות האוכלוסין וההגירה משרד הפנים, שיחת טלפון, 15 ביוני 2010.

¹⁰ על החלטת הממשלה ראה: מסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מדיניות הממשלה בנושא עובדים זרים – החלטת ממשלה מסי' 1274 מינואר 2010, כתיבה: גלעד נתן, 25 בינואר 2010.

4.2 תגובת המשרד לביטחון פנים¹²

נצ"מ דורית בן מאיר, ראש זרוע "סער" ביחידה הארצית לפשיעה כלכלית, כתבה תגובה על דוח מחלקת המדינה האמריקנית (דוח מחמ"ד). להלן תמצית התגובה שנמסרה בשם המשרד לביטחון פנים.

1. הדוח מבוסס על דיווחים והערכות של ארגונים שאינם ממשלתיים, ואין בו התייחסות לדיווחי הגורמים הרשמיים, ובכלל זה משטרת ישראל.

2. העבירות הקשורות בהעסקת עובדים זרים הן עבירות מרמה והונאה, עושק וניצול ואלימות מילולית ופיזית. עבירות הסחר הן רק חלק קטן ממכלול העבירות הפליליות שצוינו לעיל, וראוי לדון במכלול העבירות כלפי מהגרי עבודה לנוכח קשר הגומלין בין עבירות סחר לשאר העבירות. הסנקציות בגין עבירות אלו הן עונשי מאסר בפועל ועל תנאי, קנסות ותשלום פיצויים.

3. על-פי התרשמות המשטרה היקף תופעות הסחר למטרות עבדות, **כלומר סחר ממשי בבני-אדם למטרות עבדות והחזקתם בתנאי עבדות, נמוך מאוד בישראל**. להערכת המשטרה, הפגיעות העיקריות במהגרי עבודה הן הונאה, עושק, אי-מתן תמורה הולמת על עבודה וניצול מצוקה כלכלית. במקרים מעטים יש פגיעה המתבטאת בתנאי עבודה קשים שיש בהם אלמנטים מסוימים של פגיעה בחירות, אולם בדרך כלל לא ברמה הנדרשת לביסוס קיומה של עבירת סחר אלא של עבדות כפייה.

4. בסחר בבני-אדם למטרות עבדות יש רווח כלכלי הטמון בגביית דמי תיווך גבוהים, אם תמורת עבודה ואם תמורת הבטחה לעבודה. משנגבו דמי התיווך, אין עוד פוטנציאל רווח של ממש. לפי טענות מהגרי עבודה ממזרח אסיה, הם נדרשים לשלם דמי תיווך בסכומים שנעים בין 4,000 ל-20,000 דולר. כאשר אפשר להוכיח שהתבצע תשלום כאמור לגורמי תיווך בישראל, אפשר להעמידם לדין בעבירות עושק, גביית כספים שלא כדין, תיווך שלא כדין וקבלת דבר במרמה. מהגרי העבודה נקלעים בשל ההתחייבות למצוקה כלכלית, ועלולים ליפול קורבן לניצול מעסיקים ומתווכים. נסיבות אלו עלולות להוביל לכך שמהגרי עבודה ייכנעו לדרישות מעסיקיהם בשל חשש מהפיכתם למחוסרי עבודה ולשוהים בלתי חוקיים.

5. נעשו שני שינויים בתחום האכיפה שהדוח אינו מזכיר: ביולי 2009 החלה זרוע "סער" לעבוד במסגרת היחידה הארצית לפשיעה כלכלית; האכיפה עברה למשרד הפנים, וכך מתאפשר למשטרה להתמקד בחשיפה, בחקירה ובהעמדה לדין בגין עבירות פליליות כלפי מהגרי עבודה חוקיים ולא חוקיים.

¹¹ עו"ד רחל גרשוני, דוא"ל, 15 ביוני 2010.

¹² נצ"מ דורית בן מאיר, ראש זרוע "סער" במשטרת ישראל, תגובה על דוח מחלקת המדינה האמריקנית בנושא זכויות האדם וסחר בבני-אדם, מכתב, 27 ביוני 2010.

6. להבדיל מהרושם העולה מהדוח, עבירות כגון איומים, עיכוב דרכון, הטלת מגבלות תנועה, הפחדה פיזית והגבלת האפשרות להחליף מעסיק הן נדירות. נחקרו כמה עשרות מקרים – שיעור קטן מאוד בהתחשב בכך שיש בארץ כ-200,000 עובדים זרים.

7. ככלל, אין עוצרים נתין זר המתלונן כי נפל קורבן לעבירות. עד להשלמת החקירה – ואם מתקיים הליך פלילי, עד לסיום ההליכים – אין מרחיקים את המתלונן אף אם הוא שוהה בישראל שלא כחוק. נתין זר המוסר עדות במשטרה מקבל "אישור עד" שמגן עליו מפני הרחקה מישראל. במקרים מתאימים ובהסכמתו הוא יועבר למקלט ויהיה זכאי לאשרת עבודה כללית, אם הוא מוכר כקורבן של עבירת פגיעה בחירות. זהו הטיפול גם כאשר בחקירה לא מתגלים מאפיינים של עבירת סחר אלא נסיבות המשקפות עבירות קלות יותר.

לא ברור מהיכן נשאב המידע האמור בדבר גירוש קורבנות סחר מישראל. גם אם אירעה תקלה נקודתית, הרי היא אינה מאפיינת את הטיפול בקורבנות סחר בישראל.

8. פקחי יחידת "עוז" מוסרים מידע לזרוע "סער". רוב המידע אומנם מגיע מארגוני הסיוע, אך הוא נוגע למתלוננים השוהים בישראל כחוק ואינם באים במגע עם משרד הפנים. הארגונים מוסרים מידע בסיסי והמשטרה מקיימת חקירה יסודית.

9. בהליך הרחקת שוהים לא חוקיים ממדינת ישראל יש כמה מסננות שנועדו להבטיח שלא יורחקו קורבנות עבירה, ובכלל זה קורבנות סחר. השוטרים והקצינים ביחידת "סער" עוסקים כמה שנים בחקירת תופעות הפשיעה הנדונות, ועם השנים נצבר ניסיון מקצועי רב באיתור ובזיהוי של קורבנות עבירה.

10. בשנה האחרונה התמקדה משטרת ישראל בפעילות כלפי מעסיקים בתחום החקלאות. פעולה זו יצרה הרתעה והובילה לשינויים בדפוסי התנהגות ואף לירידה במספר התלונות שהוגשו בשנת 2010.

11. דוח מחלקת המדינה אינו משקף את העשייה של משטרת ישראל בנושא המניעה והאכיפה הקשורים בתיקי סחר בבני-אדם לעבודות ועבודות כפייה.

4.3 תגובת רשות האוכלוסין וההגירה (משרד הפנים)

עד סיום כתיבת דוח זה לא נמסרה תגובת רשות האוכלוסין וההגירה.

4.4 תגובת הארגונים החברתיים

"מוקד סיוע לעובדים זרים" ו"קו לעובד" פרסמו בתגובה לדוח הודעה משותפת, ובסיכומה נכתב: "ממצאי הדוח תומכים בטענתם העקבית של הארגונים כי משרד הפנים בכלל ויחידת עוז בפרט, אינם מייחסים למאבק בסחר בבני-אדם את החשיבות הראויה לו. על רשויות המדינה להכיר בחשיבות המאבק בסחר בבני-אדם ולהקדיש את המשאבים הנדרשים להתמודדות רוחבית עם התופעה. על

5. מסקנות ונקודות לדיון

- דירוגה של מדינת ישראל לא השתנה בשנה האחרונה, והיא נותרה בדרגה השנייה. עם זאת, בהשוואה לשנים קודמות ניכרת התקדמות של ממש בטיפול שמדינת ישראל מציעה לקורבנות סחר למטרות זנות ולמטרות עבודה.
- בשנים האחרונות מודגש יותר ויותר הצורך בשיפור הטיפול בקורבנות סחר, העסקה בתנאי עבדות, ניצול ועושיק **למטרות עבודה ועבירות נלוות**. מן הראוי להקצות את המשאבים הנדרשים לשיפור המאבק בתחום זה.
- למרות השיפור בתחום, **מדינת ישראל אינה מתמודדת כראוי עם בעיות המאפיינות סחר בבני-אדם למטרות עבודה**, כגון ייבוא עובדים זרים שאין בהם צורך וגביית דמי תיווך שלא כחוק. יש כמה כלים שיעילותם הוכחה במדינות אחרות למאבק בתופעות אלו, כגון הבאתם של העובדים הזרים לישראל באמצעות ארגון העבודה העולמי (IOM); קיום ראיונות עם כל המועמדים לקבל אשרת עבודה בישראל בנציגויות ישראל במדינות המקור כדי לבחון את התאמתם לעבודה ואת החוזים שעליהם הם חתומים; מתן מידע למועמדים לעבוד בישראל בדבר זכויותיהם וחובותיהם; מניעת תופעת ה"פליינג ויזה"; מיצוי מאגר העובדים הקיימים בישראל לפני הכנסת עובדים חדשים.
- הירידה במספר התיקים הנפתחים בנוגע לסחר בבני-אדם למטרות זנות עשויה להצביע על שינויים בדפוסי הפעולה של סוחרים בנשים למטרות זנות.
- יישום המלצות הדוח עשוי לשפר במידה ניכרת את הטיפול בקורבנות סחר למטרות זנות ועבודה, להבטיח את שמירת זכויותיהם של עובדים זרים ולחלץ ממעגל הזנות נשים ישראליות וזרות.
- בדוח נאמר כי חלק ניכר מהחומר המודיעיני שמוביל לחקירות מקורו בארגונים לא ממשלתיים. הדבר מלמד על חולשה בפעילות של גורמי אכיפה ופיקוח בתחום העסקת עובדים זרים וכן באיתור עבירות סחר. כמו כן, הדבר מצביע כנראה על חוסר אמון של העובדים הזרים בגורמי האכיפה והביקורת.

¹³ "קו לעובד" ו"מוקד סיוע לעובדים זרים", הודעה לעיתונות, 16 ביוני 2010.

6. מקורות

מסמכים

בן מאיר דורית, נצ"מ, זרוע "סער", משטרת ישראל, תגובה על דוח מחלקת המדינה האמריקנית בנושא זכויות האדם וסחר בבני-אדם, מכתב, 27 ביוני 2010.

דוחות מחלקת המדינה האמריקנית על סחר בבני-אדם לשנים 2008 ו-2009.

מרכז המחקר והמידע של הכנסת, ישראל בדוח מחלקת המדינה האמריקנית בנושא המאבק בסחר בבני-אדם לשנת 2008, כתיבה: גלעד נתן, 17 ביוני 2009.

מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מהגרי עבודה וקורבנות סחר בבני-אדם: מדיניות הממשלה ופעילות רשות ההגירה, כתיבה: גלעד נתן, 20 באוקטובר 2009.

מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מדיניות הממשלה בנושא עובדים זרים – החלטת ממשלה מס' 1274 מינואר 2010, כתיבה: גלעד נתן, 25 בינואר 2010.

"קו לעובד" ו"מוקד סיוע לעובדים זרים", הודעה לעיתונות, 16 ביוני 2010.

אתרי אינטרנט

מחלקת המדינה של ארצות-הברית.

משרד המשפטים.

שיחות טלפון

גרשוני רחל, המתאמת הבין-משרדית למאבק בסחר בבני-אדם, משרד המשפטים.

יוספוב מיכל, רשות האוכלוסין וההגירה, משרד הפנים.

